

ské (I międzynarodowy kongres archeologii słowiańskiej, sv.VI, Warszawa 1968). Svou výzkumnou činnost na tomto poli uzavřel autor syntetickou statí Měnové poměry na Moravě do r. 1750 (Čas. mor. musea 1968) a dvěma rozsáhlými monografiemi: Die Währung in den Ländern der Böhmischen Krone (Graz 1970) a Moravské mincovny (Brno 1970).

Významný je též Pošvářův přínos k dějinám práva viničného (horenského). I zde vyšel autor z moravského práva viničných hor (Čas. matice mor. 1956), v němž nalézal též byzantské prvky (Byzantinoslavica, 1956). Další výzkum vedl autora ke studiu ustanovení o víně a vinicích ve statutech dalmatských měst (Slov. hist. studie III, 1960). Brněnskému viničnému právu věnoval Pošvář pojednání v Právněhistorických studiích (1963). Podrobně prozkoumal zvláště viničné řády na Mikulovsku (Ročenka okres. archivu v Mikulově 1965) a na Břeclavsku ("Jižní Morava", Mikulov 1966) a populárněvědecky pojednal o původu viničných právních zvyklostí na jižní Moravě (Slovácko 1966).

Do historiografie práva stavebního zapsal se Pošvář zejména pojednáním K dějinám městského práva stavebního v Čechách a Moravě do počátku 19. stol. (Právněhist. studie II, 1956) a v mezinárodním vědeckém světě studií Bauvorschriften des byzantinischen Rechts (Byzantinoslavica 1959). Velká řada jeho větších i menších statí příležitostných dokresluje vědecký profil J. Pošváře jako pilného a úspěšného badatele historického a zvláště právněhistorického.

Dnes stojí jubilant na prahu dalšího období své plodné vědecké činnosti, ve znamení návratu k dějinám práva a ke své oblíbené numismatice. Svědčí o tom jeho dva shora citované spisy, vydané r.1970. Jako by onen proslulý "mezník", za jaký se tradičně pokládá sedmdesátka, pro něho neexistoval!

Jeho přátelé mu přejí hodně úspěchů v další vědecké práci a pevné zdraví do dalších let.

Hynek Bulín

Profesor Štefan Luby - 60 ročný

Profesor Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave Štefan Luby narodil sa 5. januára 1910 v Liptovskom Hrádku. Právo študoval v Bratislave, ale už ako študent absolvoval niekoľko semestrov štúdií v Paríži. Po promócií r. 1934 dostal štipendium v Lipsku, kde bol žiakom prof. Sibera. Odtiaľ odišiel študovať do Viedne. V zimnom semestri 1936/37 bol zase v Paríži, u prof. Lévy-Ullmanna a potom v Zürichu u prof. Eggera. Roku 1940 stal sa riadnym profesorom občian-

skeho práva, neskôr dekanom Právnickej fakulty v Bratislave. Pôsobil aj na vysokej škole obchodnej v Bratislave ako profesor a bol jej prvým rektorom. Pri založení československej a slovenskej akadémie vied r. 1953 stal sa najprv ich členom korešpondentom, od r. 1968 riadnym členom oboch akadémii. V súčasnosti je vedúcim vedeckým pracovníkom Ústavu štátu a práva, predsedom vedeckého kolégia vied o štáte a práve SAV a členom predsedníctva SAV.

Profesor Luby je najpoprednejším slovenským, ba možno povedať aj československým civilistom a známe sú najmä jeho práce o prevencii a zodpovednosti v občianskom práve (dvojzväzkové dielo z r. 1958) o autorskom práve (1962), o vlastníctve bytov (v tlači), o vynálezoch a patentoch (pripravené na vydanie). Okrem platného práva zaoberal sa však vždy aj dejinami práva, komparatistikou a slovenskou právnou terminológiou.

Jeho prvá práca, ktorú napísal ako študent v seminári dejín práva v strednej Európe u prof. Rudolfa Rauschera, týkala sa tiež dejín slovenského práva. Bol to "Liptovský a turčiansky register z roku 1391",¹⁾ štúdia pozoruhodná pre vymedzenie predmetu slovenských právnych dejín. Ukázala totiž priamo na konkrétnom probléme, že slovenské právne dejiny majú svoj predmet, aj keď Slovensko v Uhorsku netvorilo osobitnú štátnopolitickú jednotku. Výlučne slovenský charakter a prísne právne rozlišovanie zemanského etnika a ríšskych jobagiónov na tomto území, na rozdiel od ostatných krajov Uhorska, reakcie slovenského etnika na nemeckú kolonizáciu a preberanie a prispôsobovanie ich právnych výsad, a konečne právnohistorické zhodnotenie a kategorizácia listín, ktoré v 13. a 14. storočí určovali platný právny stav vo dvoch najiritejších slovenských stolicích, dali jasnú odpoveď všetkým, ktorí z akýchkoľvek dôvodov neuznávali osobitné slovenské právne dejiny. Pri tom treba zdôrazniť, že išlo o prísny vedecký rozbor bez akéhokoľvek nacionalistického prifarbenia.

Ďalšie práce prof. Lubyho, okrem niekoľkých recenzií historicko-právnych publikácií²⁾ a okrem príspevku k dejinám prvej právnickej fakulty v Trnave³⁾ naznačujú odklon jeho záujmov smerom k platnému prá-

1) Príspevok k otázke donačného systému na Slovensku, Bratislava 1932. Pri citovaní nebudeme uvádzať meno autora, lebo vo všetkých poznámkách ide iba o diela prof. Štefana Lubyho.

2) R. R a u s c h e r , Soudní knihy Osvetimské a Zátorské z r. 1440-1562, Bratislava 1931, Všehrd XIII (1931), 254-255; B. V o b o r n í k , Královská pravomoc v Čechách v období státu stavovského, Bratislava 1931, Všehrd XIII (1931/1932), 270; M. K r i n g , A magyar államhatár kialakulása, Budapest 1934, Všehrd XIV (1934/1935), 229 a n.

3) "Tristo rokov trnavskej univerzity" - k dejinám prvej právnickej fakulty na Slovensku, Všehrd XVI (1934/1935), 404-408.

vu. Pravda, aj v civilistických výskumoch vychádzal vždy z historicko-právneho základu. Najmarkantnejšie to možno badať na jeho štvrtej knižnej publikácii "Obyčajové právo a súdna prax."⁴⁾ Tu nájdeme ucelené kapitoly o dejinách obyčajového práva a jeho dogmatiky, o histórii súdnej praxe a o dočasných súdnych pravidlách judexkuriálnej konferencie z roku 1861. Ucelené informatívne kapitoly o vývine všeobecného súkromného práva a o vývine vedy a literatúry súkromného práva obsahuje aj I. zväzok systému "Slovenské všeobecné súkromné právo".⁵⁾

Prof. Luby však ani ako civilista neprestal pracovať na dejinách práva, lebo už roku 1946 (rukopis bol ukončený už roku 1944) vychádza jeho doteraz najväčšie a najobsažnejšie právnohistorické dielo "Dejiny súkromného práva na Slovensku."⁶⁾ Táto práca zostane ešte nadhlo neprekonanou, a to nielen na Slovensku, ale v celej oblasti bývalého uhorského práva.

Aj keď v ďalšom období po roku 1946 nevychádzajú z pera prof. Lubyho ďalšie samostatné historickoprávne diela,⁷⁾ naďalej opiera všetky svoje práce z platného práva, svoje teoretické úvahy alebo riešenia a legislatívne návrhy (občianskoprávna zodpovednosť, autorské právo, vlastníctvo bytov a pod.) o dôkladný historickoprávny výskum príslušnej problematiky. Má tu na mysli najmä niektoré obsahove uzavreté a historickoprávne vyhradené kapitoly z jeho doktorskej dizertácie "Prevencia a zodpovednosť v občianskom práve."⁸⁾ Podobného charakteru sú aj mnohé ďalšie odkazy a subkapitoly tohto diela o spôsoboch riešenia v kapitalistickom súkromnom práve.⁹⁾

Ďalej sa treba zmieniť o dvoch osobitne publikovaných štúdiách k dejinám autorského práva "Vývin autorskej tvorby v predkapitalistických formáciách a za kapitalizmu", ako aj historickoprávnu kapitolu "Vývin uznania a ochrany práv príbuzných právam autorským" zo samostatnej publikácie.¹⁰⁾

4) Civilistická štúdia zo slovenského práva, Bratislava 1939.

5) Bratislava 1941, 74-93 a 148-153.

6) Bratislava 1946, 536 strán.

7) Publikoval iba niekoľko recenzií historickoprávnych publikácií: V. V a n ě - š e k, "Počátky práva a státu v Československu", Právny obzor XXIX (1946), 140; T. S a t u r n í k, "Přehled dějin veřejného práva ve střední Evropě", Praha 1946, Právny obzor XXX (1947), 153; Gy. T o l n a i, "Dejiny uhorského kapitalizmu", Tatran Bratislava 1948 (preklad), Iuridica Slovaca II (1949), 266-267.

8) Bratislava 1959, I. zväzok 54, 78, 116 a n., II. zväzok 230, 428 a n.

9) Na stranách 23, 101, 149, 188, 215, 257, 289, 311, 422, 652 a n. I. zväzku a na stranách 26 a 106 a n. II zväzku.

10) Právnické štúdie X (1962), č. 1, 185-248 a XIV (1966), č. 1, 5-66; Práva prí-

Pri 50 ročnom jubileu časopisu Právny obzor, ktorého bol prof. Luby dlhoročným redaktorom, doplnil svoje príspevky k dejinám slovenskej právnej vedy článkami:¹¹⁾ "Založenie Právneho obzoru a začiatky slovensky písanej právnej vedy" a "Unifikačné snahy v oblasti československého občianskeho práva v r.1918-1938".

Čo si na historickoprávnych výskumoch prof. Lubyho osobitne ceníme je skutočnosť, že mu v žiadnom prípade nešlo iba o vhodný historický vstup do danej teoretickej problematiky platného občianskeho práva, o nahradenie sociologicko-ekonomických a triednych rozborov historickými argumentami, ale prof. Luby podal vždy časove aj obsahove ucelený historickoprávny obraz daného úseku dejín práva. Jeho výsledky možno bez ďalšieho preberať pri spracovaní väčších sumarizujúcich syntetických diel. Profesor Luby sa však aj sám zúčastnil ako autor na podobnej syntéze a vrátil sa tak k priamej historickoprávnej tvorbe. Pre kolektívne dielo 26 autorov "Dejiny štátu a práva na území Československa v období kapitalizmu"¹²⁾ napísal kapitoly o dejinách všeobecného súkromného, obchodného, rodinného a sčasti aj procesného práva za obdobie 1867-1938. Pre pedagogické účely prispel právnohistorickými kapitolami aj do "Učebnice občianskeho práva".¹³⁾

A práve tu, v oblasti právnohistorickej tvorby nachádzame aj nový predmet jeho záujmu: dejiny socialistického práva. K tejto tématike publikoval dve samostatné štúdie: "Vznik, vývoj a stav sústavy socialistického občianskeho práva" a "Päťdesiat rokov sovietskej právnej vedy".¹⁴⁾

buzné právam autorským, Rozpravy ČSAV, Ľada spoločenských vied, roč. 73 (1963), sešit 5, 15 a n.

11) Právny obzor I (1967), č. 6, 490-512 a 671-692.

Podobnú tématiku spracoval aj v článku "Slovenská civilistická literatúra", Sborník státních a právních věd, Praha, Právnická fakulta Karlovy University, 1946, 200-205.

12) Pripravené do tlače, vyjde vo Vyd. SAV r. 1970.

13) "Vývoj občianskeho práva na území ČSR do oslobodenia z roku 1945" (za spoluautorstva J. Klaboucha a V. Urfusa), Učebnica československého občianskeho práva, zv. I, Bratislava 1965, 95-101. To isté vyšlo aj v Prahe v českom znení Učebnice.

14) Právnické štúdie XV (1967), č. 3, 527-580 a XVI (1968), č. 1, 1-80. Pozri tiež: "Vývoj občianskeho práva v ostatných socialistických krajinách", Učebnica československého občianskeho práva, zv. I, Bratislava 1965, 53-83. To isté vyšlo aj v Prahe v českom znení Učebnice.

Obmedzili sme sa iba na stručný náčrt právnohistorických prác prof. Lubyho. V podrobnostiach odkazujeme na jeho Poctu, Právnické štúdie SAV Bratislava, XVII (1969), č.4.

Slovenskí a českí právní historici želajú jubilantovi (a tým aj sebe!), aby mu zdravie slúžilo ešte dlhé roky a aby mal dosť tvorivých síl aj na právnohistorické výskumy popri svojich širokorozvetvených vedeckých záujmoch v civilistike, komparistike a právnej terminológii.

Bianchi